

Managementul investițiilor la producerea legumelor în spațiu protejat și analiza lanțului valoric

2 aprilie 2019

Prezentarea va fi axată pe analiza următoarelor subiecte ale eficienței și dezvoltarea lanțului valoric al sectorului de producerea a legumelor în spații protejate din Republica Moldova și anume:

- 1. Estimarea investițiilor și subvențiilor la crearea modulelor de sere bloc pentru producerea legumelor**
- 2. Analiza eficienței economice la producerea legumelor în spații protejate cu aplicarea diferitor tehnologii**
- 3. Analiza lanțului valoric pentru legume produse în spații protejate**

Suma estimativă a investițiilor la crearea modulelor seră bloc variază 1716 – 5085 mii lei

Specificare	UM	Investiții la producerea legumelor în spații protejate în 2 cicluri				Investiții la producerea legumelor în spații protejate într-un ciclu			
		Modul de seră bloc procurat		Seră bloc asamblat de agricultor		Modul de seră bloc procurat		Seră bloc asamblat de agricultor	
		Suma	Structura, %	Suma	Structura, %	Suma	Structura, %	Suma	Structura, %
Investiții totale - construcția sere	lei	3,795,550	74.6%	1,592,380	56.1%	3,795,550	74.6%	1,592,380	56.1%
structura metalică a sere	lei	3,130,000	61.6%	895,000	31.5%	3,130,000	61.6%	895,000	31.5%
mortar pentru fundație	lei	125,000	2.5%	125,000	4.4%	125,000	2.5%	125,000	4.4%
manopera asamblare / fabricare	lei	80,000	1.6%	176,000	6.2%	80,000	1.6%	176,000	6.2%
peliculă pentru seră	lei	350,000	6.9%	350,000	12.3%	350,000	6.9%	350,000	12.3%
alte investiții la construirea serelor (3%)	lei	110,550	2.2%	46,380	1.6%	110,550	2.2%	46,380	1.6%
Sistem centralizat pentru căldură	lei	1,100,000	21.6%	1,100,000	38.8%	0	0.0%	0	0.0%
cazane pentru căldură (1500 kWt)	lei	600,000	11.8%	600,000	21.1%		0.0%		0.0%
sistem de încălzire (țăvi, pompe, etc)	lei	500,000	9.8%	500,000	17.6%		0.0%		0.0%
Sistem de irigare prin picurare	lei	35,000	0.7%	35,000	1.2%	35,000	0.7%	35,000	1.2%
Costul de procurare a terenului	lei	50,000	1.0%	50,000	1.8%	50,000	1.0%	50,000	1.8%
Elaborarea proiectului și autentificarea	lei	5,000	0.1%	5,000	0.2%	5,000	0.1%	5,000	0.2%
Alte investiții la construirea serelor (2%)	lei	99,711	2.0%	55,648	2.0%	77,711	1.5%	33,648	1.2%
Suma investițiilor în module de seră bloc	lei	5,085,261	100.0%	2,838,028	100.0%	3,963,261	77.9%	1,716,028	60.5%

Guvernul facilitează dezvoltarea legumelor în spații protejate, unde subvențiile permit recuperarea cca. 32-39% din valoarea totală a investițiilor estimate

Specificare	UM	Investiții la producerea legumelor în spații protejate în 2 cicluri				Investiții la producerea legumelor în spații protejate într-un ciclu			
		Modul de seră bloc procurat		Seră bloc asamblat de agricultor		Modul de seră bloc procurat		Seră bloc asamblat de agricultor	
		Suma	Structura, %	Suma	Structura, %	Suma	Structura, %	Suma	Structura, %
Suma investițiilor în module de seră bloc	lei	5,085,261	100.0%	2,838,028	100.0%	3,963,261	77.9%	1,716,028	60.5%
Investiția la 1 m.p.	lei	508.53	X	283.80	X	396.33	X	171.60	X
Investiția la 1 m.p.	Euro	26.08	X	14.55	X	20.32	X	8.80	X
Subvenții posibil de obținut	lei	1,968,979	38.7%	1,010,992	35.6%	1,510,646	38.1%	552,658	32.2%
module bloc de seră	lei	1,496,063	29.4%	538,075	19.0%	1,496,063	37.7%	538,075	31.4%
sistem de încălzire	lei	458,333	9.0%	458,333	16.1%	0	0.0%	0	0.0%
sistem de irigare	lei	14,583	0.3%	14,583	0.5%	14,583	0.4%	14,583	0.8%
Suma investițiilor fără subvenții la 1 m.p.	lei	311.63	X	182.70	X	245.26	X	116.34	X
Suma investițiilor fără subvenții la 1 m.p.	Euro	15.98	X	9.37	X	12.58	X	5.97	X

Managementul investițiilor la producerea legumelor în spații protejate

Producerea legumelor în spații protejate a fost analizată reieșind din două modele de business:

- (i) Producerea legumelor într-un ciclu (ciclu lung)**
- (ii) Producerea legumelor în 2 cicluri.**

Producerea legumelor în 2 cicluri prevede investiții în crearea sistemului performant de încălzire, iar ciclul lung include instalații mici locale pentru încălzire în caz de înghețuri târzii.

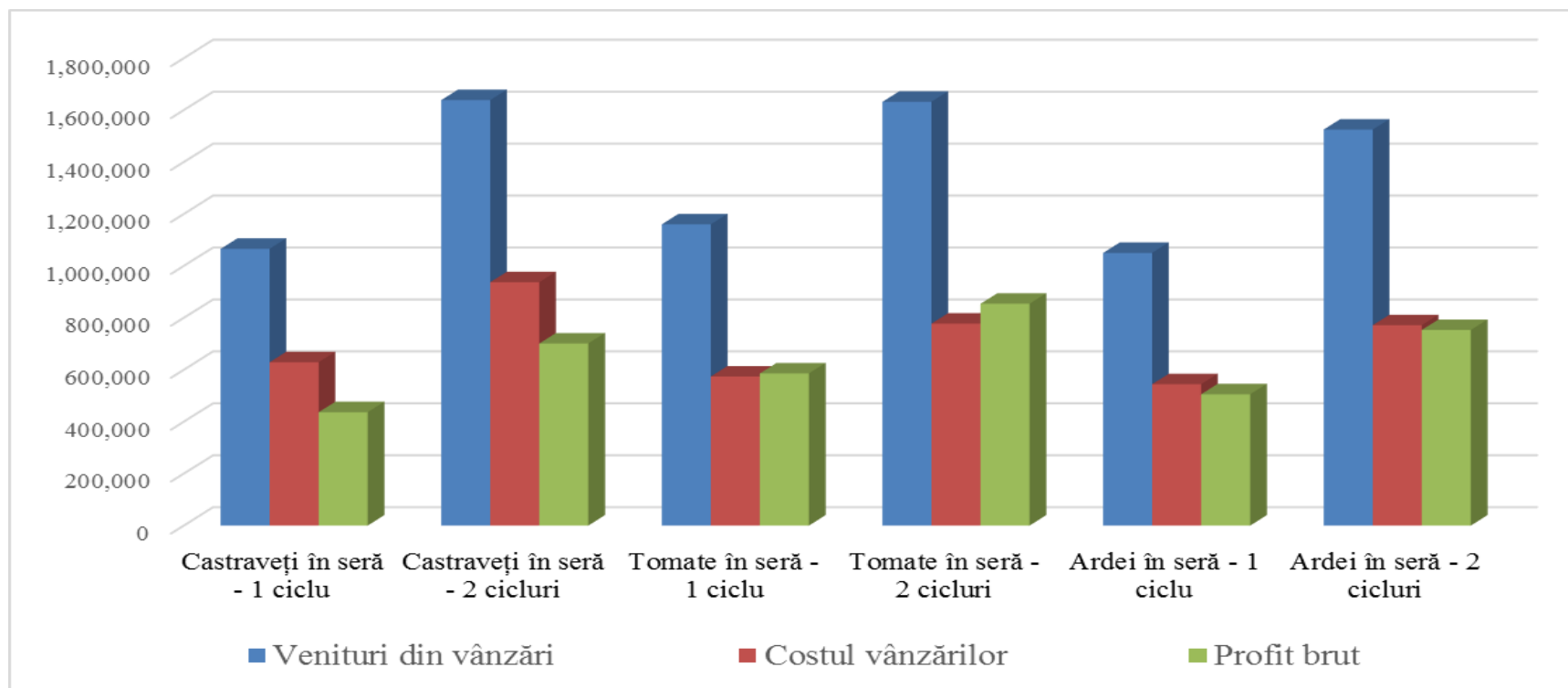
Suma investițiilor la crearea spațiilor protejate pentru legume este mare, iar rentabilitatea înaltă asigură un termen scurt de recuperare a investițiilor

Nr.	Specificarea culturi și tehnologiei de cultivare aplicate	Termen recuperare investiții, ani	Recolta la hectar, t/ha	Investiția necesară, lei/ha	Subvenții posibile de obținut, lei/ha
1	Castraveți în seră - 1 ciclu	2.7	180.0	1,716,028	552,658
	Castraveți în seră - 2 cicluri	2.6	145.0	2,838,028	1,010,992
	Abateri (2 cicluri față de 1 ciclu)	-0.1	-35.0	1,122,000	458,333
2	Tomate în seră - 1 ciclu	2.0	200.0	1,716,028	552,658
	Tomate în seră - 2 cicluri	2.1	160.0	2,838,028	1,010,992
	Abateri (2 cicluri față de 1 ciclu)	0.2	-40.0	1,122,000	458,333
3	Ardei în seră - 1 ciclu	2.3	140.0	1,716,028	552,658
	Ardei în seră - 2 cicluri	2.4	125.0	2,838,028	1,010,992
	Abateri (2 cicluri față de 1 ciclu)	0.1	-15.0	1,122,000	458,333

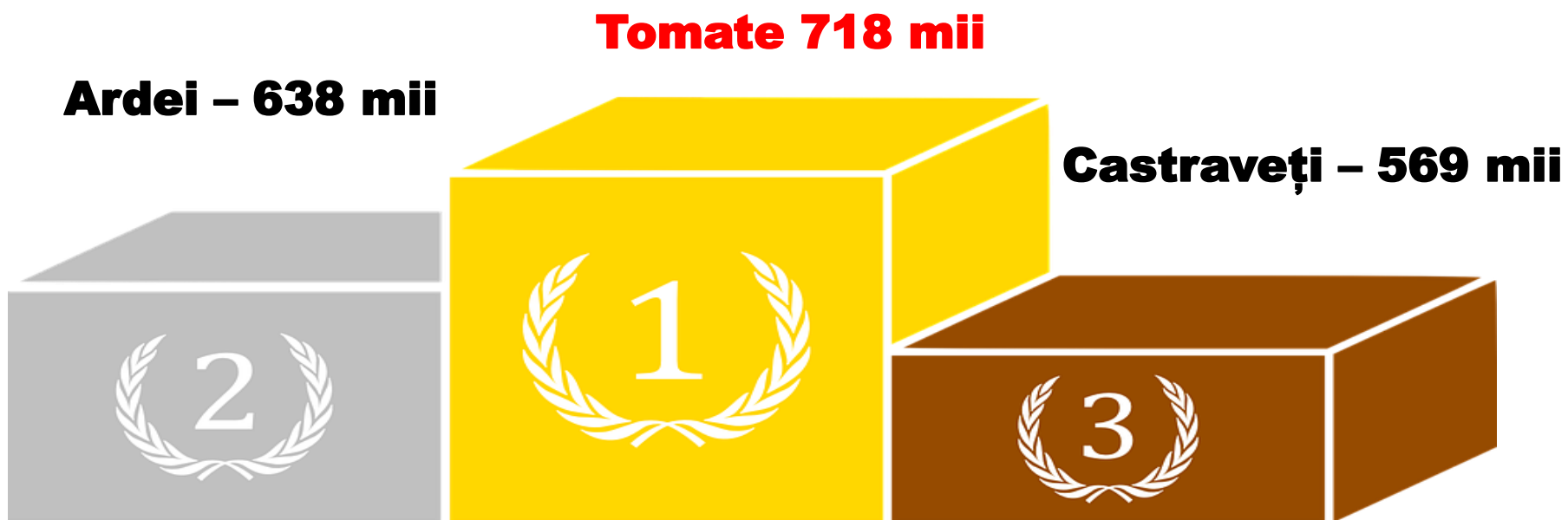
Ambele sisteme de administrare a serelor sunt avantajoase atât cel cu un ciclu de producere cât și cel cu două cicluri de producere

Nr.	Specificarea culturi și tehnologiei de cultivare aplicate	Venituri din vânzări, lei/ha	Costul vânzărilor, lei/ha						Profit brut, lei/ha	Rentabilitatea economică, %	Fluxul monetar disponibil la sfârșitul anului, lei/ha
			total	inclusiv							
				mijloace de producere	servicii mecanizate	operații manuale	alte costuri și taxe (inclusiv uzura)	cheltuieli neprevăzute			
1	Castraveți în seră - 1 ciclu	1,065,600	628,937	235,351	22,454	193,262	120,694	57,176	436,663	69.4%	569,306
	Castraveți în seră - 2 cicluri	1,638,500	937,319	466,304	24,290	209,653	151,861	85,211	701,181	74.8%	868,107
	Abateri (2 cicluri față de 1 ciclu)	572,900	308,383	230,954	1,836	16,392	31,167	28,035	264,517	5.4%	298,801
2	Tomate în seră - 1 ciclu	1,160,000	574,129	216,241	23,317	161,684	120,694	52,194	585,871	102.0%	718,513
	Tomate în seră - 2 cicluri	1,632,000	777,758	341,385	24,891	188,917	151,861	70,705	854,242	109.8%	1,021,168
	Abateri (2 cicluri față de 1 ciclu)	472,000	203,629	125,143	1,574	27,233	31,167	18,512	268,371	7.8%	302,654
3	Ardei în seră - 1 ciclu	1,050,000	544,509	201,248	19,459	153,607	120,694	49,501	505,491	92.8%	638,134
	Ardei în seră - 2 cicluri	1,525,000	771,708	348,704	22,029	178,959	151,861	70,155	753,292	97.6%	920,218
	Abateri (2 cicluri față de 1 ciclu)	475,000	227,199	147,456	2,570	25,352	31,167	20,654	247,801	4.8%	282,084

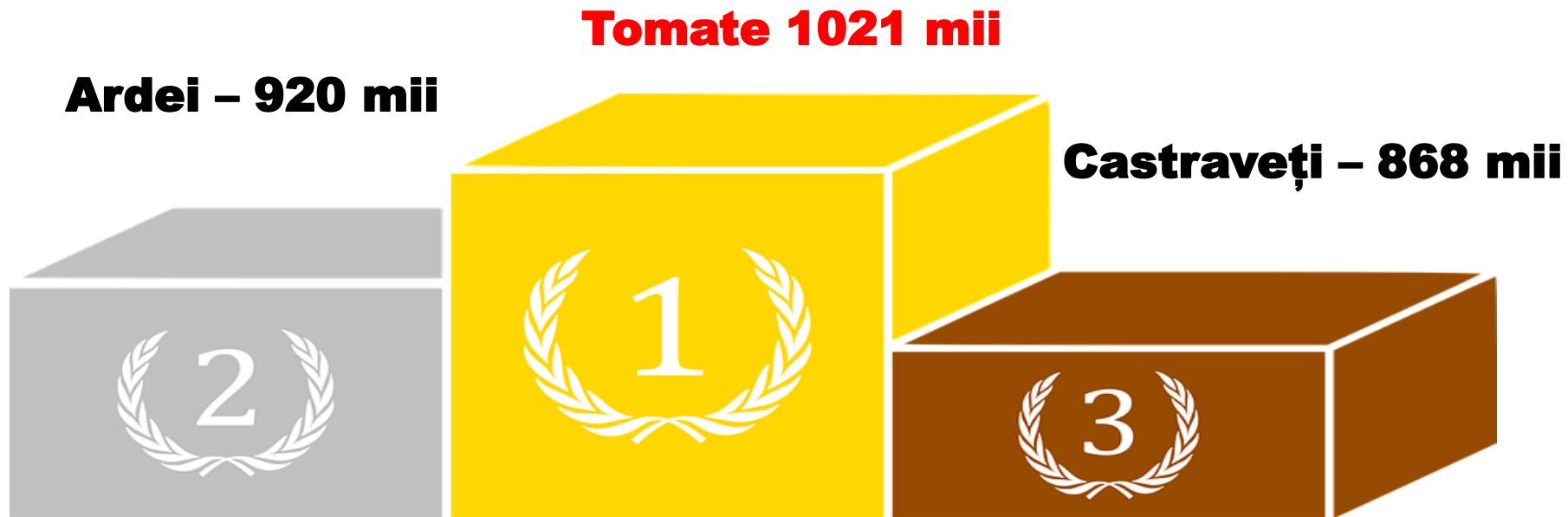
Culturile legumicole produse în spații protejate permit înregistrarea indicatorilor economici avantajoși în comparație cu alte culturi ale agriculturii

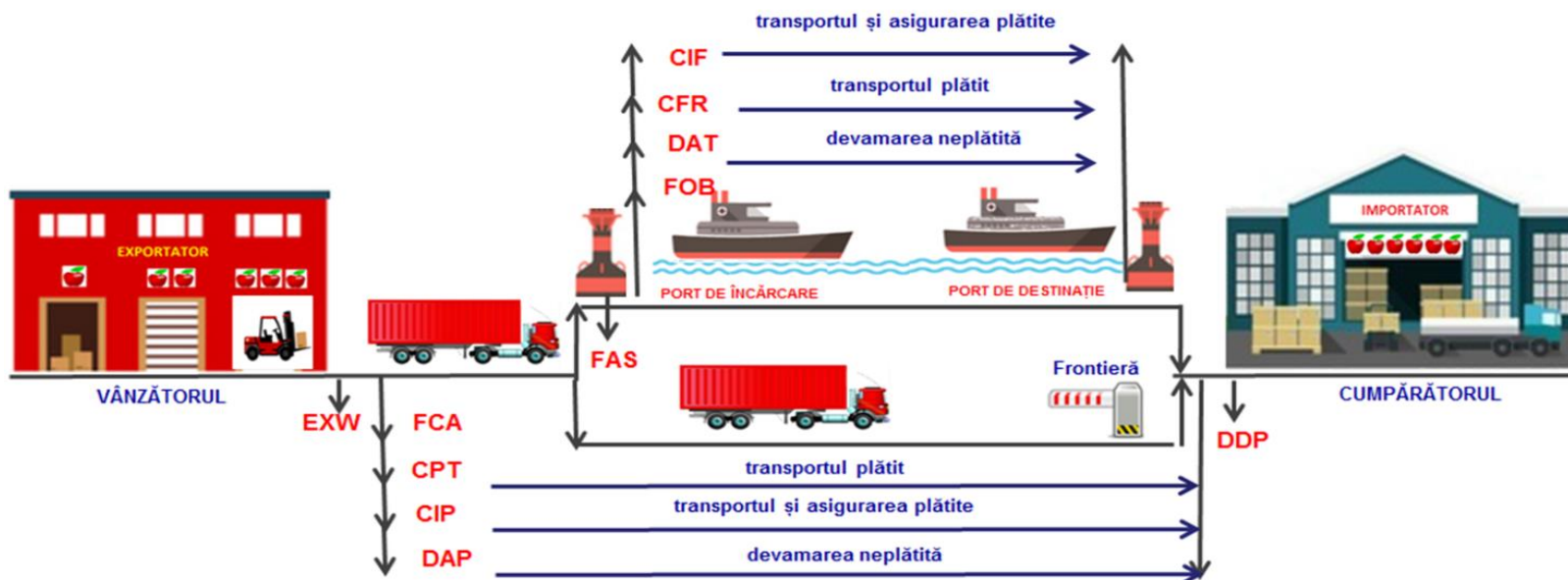
Topul culturilor legumicole în spații protejate cu un ciclu de producere după fluxul de numerar generat

Topul culturilor legumicole în spații protejate în 2 cicluri de producere după fluxul de numerar generat

Marketingul producției de legume - elementul cheie care va permite diversificarea / accesarea piețelor și în final va asigura dezvoltarea durabilă a sectorului.

Analiza dezvoltării lanțurilor valorice pentru producția de legume produse în spații protejate, ne demonstrează un lanț cu un număr redus de clastere, care necesită o logistică rapidă și impecabilă pentru accesarea piețelor

Specificare	Comercializarea în Moldova, lei / kg			
	Cartofi	Ardei	Tomate	Castraveți
Preț în supermarket cu TVA	8.00	17.50	13.25	14.72
Adausul comercial la supermarket, %	30.0%	30.0%	30.0%	30.0%
Prețul la intrare în supermarket	5.60	12.25	9.28	10.30
Cheltuieli pentru transportare	0.40	0.13	0.13	0.13
Adaosul comercial al intermediarului	1.50	3.00	2.00	2.00
Alte cheltuieli (inclusiv ambalarea)	0.07	0.23	0.50	0.20
Costuri pentru păstrare	0.80			
Cheltuieli la transportarea din câmp	0.15	0.25	0.20	0.20
Prețul din câmp cu TVA	2.68	8.64	6.45	7.78
Taxa pe Valoare Adăugată, %	8.0%	8.0%	8.0%	8.0%
Prețul din câmp fără TVA	2.47	7.95	5.93	7.16

Recomandări practice pentru îmbunătățirea dezvoltării lanțului valoric pentru

- Businessul integrat cu legume produse ne demonstrează performanța producătorilor numai prin asociere profesională și comercială
- Statul, împreună cu donatorii, intermediarii și producătorii de legume, urmează să elaboreze și să implementeze un program de măsuri menit să creeze condiții favorabile pentru asocierea producătorilor în cooperative și grupuri de marketing, ce include unele facilități fiscale, un cadru de suport instituțional și economic special în primii 5-10 ani de activitate
- Trebuie de promovat asocierea producătorilor de legume în asociații profesionale, care la rândul lor trebuie să asigure un circuit informațional adecvat producătorilor și să ofere informații operaționale privind situația reală din ramură și piețe regionale
- Standardele de calitate devine o necesitate critică în contextul cerințelor generale de trasabilitate, care țin nu doar de piețele exigente ale UE, dar și de segmentul de top al piețelor CSI.

Vă mulțumesc pentru atenție!

Dr. Zbancă Andrei

Consultant agrobusiness

GSM: 069201414, E-mail: andzbanca@yahoo.com